

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

Jula

جولا

رَسُولُ الْإِسْلَامِ مُحَمَّدٌ ﷺ

Silamaya ciden, Muhamadu,
Alla ka nema ni kisi b'a ma

اللَّجْنَةُ الْعِلْمِيَّةُ
بِرِئَاسَةِ الشُّؤْنِ الدِّيْنِيَّةِ بِالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ

رَسُولُ الْإِسْلَامِ مُحَمَّدٌ ﷺ

**Silamaya ciden, Muhamadu,
Alla ka nema ni kisi b'a ma**

اللَّجْنَةُ الْعِلْمِيَّةُ

بِرِئَاسَةِ الشُّؤْنِ الدِّيْنِيَّةِ بِالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**Silamaya ciden, Muhamadu, Alla ka nɛma
ni kisi b'a ma**

**Lɔniyako jɛnkulu min be dinakow
ɲɛmɔɔɔya kɔɔɔ, hɔɔɔma misiri ni kira ka
misiri la**

n'be n' ka kitabu damine ni Alla tɔɔɔ ye min ye dunya hine lawasani tigi ye min ye lahara hine kerekereɛni tigi ye.¹ Ni ye ɲɛfɔli dɔni ye kabɔ Silamaya ciden Muhamadu ka kɔɔɔ la, Alla ka nɛma ni kisi b'a ma, n'b'a tɔɔɔ bange a kɔɔɔ, ani a bɔnsɔn, ani a ka dugu, ani a ka furu, ani a ka cikan, ani a ka weleli ke ka taga fen min ma, ani a ka kiraya tagamasenw, ani a ka sariya, ani a juguw lɔɔɔɔ n'a ye.

**1- A tɔɔɔ, a bɔnsɔn, ani a wolola dugu min
na, a lamɔna ɔɔɔ min na.**

Silamaya ciden ye Muhamadu le ye min ye Abdullahi dence ye o min ye Abdul-Mutalib dence ye o min ye Hashim dence ye, ka bɔ Isimayila bɔnsɔnw na min ye Ibrahima dence ye Alla ka kisi b'o ma.

O sababu ye ko Alla ka nabipuma Ibrahima, kisi

---

¹ O hine kerekereɛni le Silamaw limaniya jonw dɔɔɔn le ye

b'a ma, bola Siri jamana la ka taga Maka, n'a muso Hajara ye an'a dence Sumayila ye, ka soro a be denmisen ya la, a k'o lasigi Maka kono ni Alla korotani ka yamaruya ye. denmisen ni bonyana tuma min na, nabipuma Ibrahima, kisi b'a ma, nana Maka, Ale n'a dence Isimayila, kisi b'o ma, o ye Kaaba lo, o min ye bon senuman ye, ani mogow cayala o bon lamini na, ani Maka kela Alla -dunya Tigi- batobagaw tagayoro ye, minw be fe ka heji ke, ani mogow tola Alla bato la, ani k'A kelenbagatigiya Ibrahima ka taga sira kan, kisi b'a ma, saan kemekulu cama.

O kofe, fili ye mogow soro , ani Arabu jamana lihala tun kela i nafa kerefe jamanaw lihala kabo dunya jamana towo la, kewalew do tun kela boli (jo) kow ye: i nafa bolibatoli, ani denmusoniw kenema sudonli, ani muso topon, ani yebali fo, ani doromi , ani kakalayakow keli, ani yatimadenw ka nafolo domili, ani riba mine.

Ni oro ni na, ani ni lamini ni na, Silamaya ciden worola saan 571 la, Muhamadu min ye Abdullah dence ye, ka bo Isimayila bonsonw la Ibrahima dence, kisi b'o ma, A face fatola ka kon a woroli je, a bamuso fana fatola a saan worona la. A belence Abu Talib y'a ladon, a balola yatimaya la , fantaya la, a tun be domini ke ani ka wari soro a bolo la bara la.

2- Furu barikama ni muso barikama ye.

tuma min na a tun be saan mugan ni loru, a ye muso danbe tigi do furu kabo Maka musow la, o togo ko Khadija min ye Khuwaylid denmuso ye, Alla ka diƙe b'a ma. A ye denmuso nani ni dence fila soro a fe. A dencew fatola o denmisen ma. A tun b'A muso n'A somogow mine cogo juma min na, o tun be numanya ni kanu yira kosobe. O kama, A muso Khadija tun b'A kanu kosobe ani A fana y'a ka kanu sara a ye. A ma jina a ko hali k'a soro saan cama temeni a sani ko. A tun be saga faga k'a tilan Khadija teriw la, Alla ka diƙe b'a ma, o bonya koson, ani ka numayala ke a ye, ani a ka kanu marali koson.

3- cikan damine (gundo siri damine)

Kira Muhamadu, Alla k'a nema ni kisi b'a ma, jogo tun ka bon kabini Alla k'a dan tuma min na. A ka mogow tun b'a wele ko cantigi ani lanabaga. A tun be ke n'o ye kewalebaw la, ani a tun b'o ka bolibatoli koniya, a tun te fara o kan o la.

Tuma min na, a sela saan binani ma k'a to Maka, Alla k'a sugandi k'a ke ciden ye. Meleke Jibirili, kisi b'a ma, nana a ma ni Kurana sura folo damine ye min jigila, o min ye Masa korotani ka kuma ye:

﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۝ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝﴾

(kalan ke i Matigi togo la min ye danli ke (1).

A ye adamaden dan kabo jelikuru la (2)

Kalan ke, i Matigi le ye fonisere bee la son here ma ye (3).

Min ka magow kalan seberila ni seberikelan ye (4).

A ka magow kalan fen na, o tun te min lon (5).

[Surutul Alaqa:1-5]

A nana a muso Khadija fe, Alla ka dije b'a ma, a dusu tun be yereyere, a ka kibaruya fo a ye. Khadija y'a hakili sigi ani k'a ta ka taga n'a ye a benogwe dence Waraqa fe min ye Nawfal dence ye—min tun dona nasara dina la, a ka Tawurata ni injili kalan. Khadija ko a ma: “Ya benogwe den, i badenmace dence lamɛn.” Waraqa ko a ma ko: «Ya ne banden den, i ye mun le ye?» O la, Alla ka ciden, Alla ka nema ni kisi b'a ma, A ye min ye, a k'o fo a ye. Waraqa ko a ma:

(Ni ye Meleke Jibrila ye Alla ka min jigi nabijuma Musa kan. Yala! Ni ne tun be se ka to penamaya la wagati min na i ka magow bena i gwen. Alla ka ciden, Alla ka nema ni kisi b'a ma, ko: “Yala o bena ne gwen ka bo yen wa?” A ko: ɓnhɔn, I nana ni min ye, mago si ma na n'o ye abadan, fo n'o y'a keke. Ni I ka wagati ka ne soro penemaya la, ne bena I deme ni deme barikama ye).

Kurana tola jigila a kan Maka kono, Jibiril -Alla ka kisi b'a ma - be jigi ni a ye kabɔ danfenw bee lajeni lamɔ masa fe, i nafa a bena a ma ni cikan faranfasiya ye cogo min na.

A tola k'a A ka mɔgɔw wele kana Silamaya ma, nga A ka mɔgɔw k'i ban a la, ani o ka keɛ, o ka wari ni masaya yira Ala ko A ye o ta ka cikan lase toyi, Nga a bana o beɛ la, o y'a fɔ a ye i nafa jama tun y'a fɔ cidenw ye minw kɔna A ɲe ko: «A ye jinamoriyakela le ye, faninyafɔbaga ba le, kuma laben bagabaga le», o k'A gerɛɛ, k'a farikolo barikama tɔɔ, ani k'a kɔmɔgɔw tɔɔ.

Ciden tola - Alla ka nɛma ni kisi b'a ma- a be weleli ke ka taga Alla ma Maka kɔɔ, A tun be taga heji wagati la ani arabuw ka lɔgɔ lon wagatiw la, a tun be mɔgɔw kunben ka Silamaya yira o la, A m'o wele ka taga dunya ma walima kuntigiya ma, A m'o lasiran ni bamuru ye; sabu fanga tun t'a la ani A tun te masace ye, A ye o kankɔɔɔ yira o la tuma mi a k'a ɲini o fe k'o ye na ni fen ye i nafa Kurana ba ɲɔgɔn na, A le nana ni min ye, A tola k'A juguw kɔɔɔ n'o ye, mogɔw limaniya A ma ka bɔ sahaba min ye mɔgɔ baw ye, Alla ka diɲe be o beɛ ye.

Maka dugu kɔɔ, Alla ka a bonya ni tagamasɛnbaw ye, o min ye sufe Tagama ye ka taga Zeruzalemu misiri la, o kɔfe ni yeɛli ye ka taga sankolo la, a lɔni le, ko Alla ye ciden Iliyasi ni isa - Alla ka kisi be o ma- kɔɔta ka taga sankolo la, i nafa a fɔla cogo min na Silamaw ni nasaraw fe.

Ciden, Alla ka nɛma ni kisi b'a ma, a

A ye yamaruya sɔɔ sankolo la kabɔ Alla fe ko A ka seli ke, o ye ni seliw le ye silamaw be min ke siɲe

loru tele kɔɔ, ani Maka kɔɔ fana, tagamasenba gerew kela, o min ye kalo tilani ye fɔɔ filankafow y'a ye.

Kuraysi kafiriw ye fere beε ke ka baramini bila ani mɔgɔw ce, walisa ka dabari yereyere laben A kama ani ka mɔgɔw mabɔ A la. Ani k'o jija tagamasen jini la, ola o tun be demε jini Yahudiaw fe walisa o ka dalilu dɔw di o ma minw be o demε ka sɔsoli ke n'a ye ani ka mɔgɔw mabɔ a la.

Tuma min na Kuraysi kafiriw ka tɔrɔ danatemena muminuw kan, kira - Alla ka nema ni kisi b'a ma - dije na k'o ka taga sigi Abisini jamana kɔɔ. Kira - Alla ka nema ni kisi b'a ma. - y'a fɔ o ye ko: "Masace tileni dɔ be o yɔrɔ la, mɔgɔ si te tɔrɔ a ka masaya kɔɔ." nasara masa le tun le. O kama, o jenkulu fila tagala sigi Abisini jamana la. Tuma min na, o mɔgɔw sela Abisini jamana la, kira Muhamadu - Alla ka nema ni kisi b'a ma- tun nana ni dina min ye, o y'o yira masace Negus la. A sɔna silamaya ma, k'a fɔ ko: "Ni- N'ye n'kali Alla la - fen ni, ani Musa - Alla ka kisi b'a ma - nana ni min ye, bola yɔrɔ kelen na." A ka mɔgɔw tun be kojuguw tugu tugula Musa kan ani a kɔmɔgɔw kan.¹

Minw tun limaniya la a ma o wagati la, jamakuru dɔw minw bola Madina ka na kantigiya (baya) ke a ye Silamaya la, ani k'A demε n'a yeremana o ka dugu

---

¹ Abisini ye Ethiopi jamana ye.

la, o min tun be wele ko (Yasiriba). A diɲe na ka sira di o ma minw tola Maka kɔnɔ sɔhabaw la, k'o ka taga Madina, o la, o tagala, o la Silamaya jensena Madina kɔnɔ, fɔɔ ka taga ke ko bon si ma sɔrɔ a kɔnɔ Silamaya ma don min kɔnɔ.

Ciden, Alla ka nɛma ni kisi b'a ma, kɛni kɔfɛ ka saan tan ni saba ke Maka, A be weleli ke ka taga Alla ma, Alla diɲe na a ma ko A ka taga Madina. O la, A yɛrɛmana, Alla ka nɛma ni kisi b'a ma, ani A tola mɔgɔw welela ka taga Alla ma. Silamaya sariyaw tola jigi la Madina kɔnɔ dɔɔni dɔɔni, a y'a damine k'A ka cidenw ci ni letɛrɛw ye ka taga kabila kuntigiw ni masacɛw ma, k'o wele kana Silamaya ma. A ye cikan ke ka taga mɔgɔ minw ma, o dɔw ye rɔmu masacɛ, Peresi masacɛ ani Ejipti masacɛ ye.

Madina dugu kɔnɔ, tele ɲa tiɲe na ani mɔgɔw siran na. O bɛna kira dence Ibrahimima ka saya lon ma, Alla k'a nɛma ni kisi b'a ma. Mɔgɔw ko: Ibrahimima ka saya kosɔn, tele ɲa tiɲe na. Kira Alla ka nɛma ni kisi b'a ma, ko:¹

(إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَا يَكْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ، وَلَا لِحَيَاتِهِ، وَلَكِنَّهُمَا مِنْ آيَاتِ اللَّهِ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِمَا عِبَادَهُ).

(Tele ni kalo ɲa te yeɛma mɔgɔ si ka saya ni a ka ɲɛnemaya kosɔn, nga o be Alla ka tagamasɛnbaw

---

¹ Ibrahimima ye Kira dence laban, Ale bamuso ye an ba Maariya Al kubtya Alla kira muso kabɔ Egypte jamana la.

dɔw le ye, Alla b'a ka jonw lasiran n'o ye)¹.

Ni Alla ka nabipuma, Alla ka nɛma ni kisi b'a ma, tun ye ngalontigɛla ni canfɔbeli ye, a tun bena teliya ka mɔgɔw lasiran A ngalontigɛyali jɛ, o la A tun bena fɔ ko: “Tele ja tiɛ na n'dence ka saya le kosɔn, ola mɔgɔ minw be n'ngalontigɛya, o ka ko be cogo di?”

Alla kira nɛma ni kisi b'a ma, A Matigi k'A masiri ni jogo pumanw ye, ani Alla ka mankutu ni a ka kuma ye:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾﴾

(can na, yere yere la, Ile Alla kira ye jogo batigi ba ye)

[Suratul Qalam:4],

A tun mankutuni le ni jogo pumanw beɛ ye, i nafa can fɔ, kɔnɔgwɛya, cɛfariya, tilenya, dakantigiya hali ni juguw ye, fonisereya, ani a tun be saraka bɔ kanu fantanw ye, ani desebagatɔw, ani firiyamusow ani mɔgɔ minw tɛ se ka foyi kɛ, ani A tun b'A janto hadiya bɔli la o ma, ani ka makari o la, ani k'A yere majigi o ye, fɔɔ lonan tun be Alla kira -nɛma ni kisi b'a ma-jini a ka sɔhabaw cɛma, a b'o jiniga Kira la, Alla ka diɛ be o ma, k'a sɔrɔ Kira b'o cɛma, a b'a fɔ: jɔn le ye Muhamadu ye a cɛma?

A ka jɛnemaya tun ye misaliyaba ye ko dafani ni

---

¹ Muslim ka schiihu(901)

hakili sigi la, A ka kow kecogo la ni bæe ye: jugu ni teri, masunruya mɔgɔ ni yɔrɔjan mɔgɔ, mɔgɔ kɔrɔba ni denmisen, cɛɛ ni muso, began ni kɔnɔni.

Tuma min na Alla ka dina dafa A ye, ani Alla kira-nema ni kisi b'a ma - ye cikan lase a dafani, A fato la a saan biwɔrɔ ni saba la, A ka saan bi nani ke ka kɔn kiraya jɛ, ani saan mugan ni saba ke Nabijumanya ni cidenya la.

A su dona Madina - Alla ka nema ni kisi b'a ma- A ma wari ni ciyen foyi toyi , fɔɔ a ka sofali gweman a tun be to ka yeɛ min kan, ani dugukolo A ka min ke saraka ye desebuga tow ye .¹

Minw dona Silamaya la, ka cantigiya , ka tugu A kɔ, olugu hakeya tun ye jamaba ye, a sendoɔɔɔnw (A ka sɔhabaw) waga keme ni kɔ le ka Heji laban ke n'a ye, o min kela kalo saba jɔɔɔn na, ka kɔn A ka saya jɛ, a ka cala ka fɔ k'o le kela gundo dɔw ye minw k'a to a ka dina latanga la ani k'a jensen, A ye a sahabaw minw lamon Silamaya danbew kan ani sariyakolow kan, olugu kela sendoɔɔɔnw pumanw cɛma tileniya la, yeremine la, Allako la, kantigiya ani jijalikoba ni dinaba ni kama, o limaniya la min ma.

A ka sendoɔɔɔnw (sɔhabaw) la -Alla ka dije b'o bæe ma- min ya limaniya tun ka bɔn , lɔniya la, kewalew la, kɔnɔgweya la, cantigiya la, yere dila, cɛfariya la, ani fɔnisereya la, ole tun ye: Abu Bakri

---

¹ Bukhari ka schiihu (4461) 6/15.

Al-Siddiq, Umar min ye -Khattab den ye, Usman min ye Afan den ye, ani Ali min ye Abi Talib den ye, Alla ka diɲe b'o ma-, O tun be mɔgɔ fɔlow cema minw limaniya a ma ani k'a a cantigiya, ani olugu le tun ye kalifaw ye a kɔ, minw ka dina kunaworo a kɔ, Nabijumaya kerekereɲiya kow si tun te o la, a m'o kerekere ni foyi ye A ka sendoɲɔgɔnw tɔw kan, Alla ka diɲe b'o ma-.

Wa Alla y'a ka kitabu latanga ciden nana ni min ye, ani ciden ka suna ani A ka ɲenemayako, ani A ka kumaw ani a ka kewalew, ni kan ye a tun be kuma kan min na, mɔgɔ si ka ɲenemayako ma latanga tariki kɔnɔ i nafa A ka ɲenemayako - Alla ka nema ni kisi b'a ma-, fɔɔ ka taga se a ka sunɔgɔ cogo ma, ani a ka domini cogo, n'A ka mini cogo n'A yeleko cogo.

Ani, A b'a ka denbaya mine cogo min na A ka sokɔnɔ.

A ka kow beɛ sabati la, a seɓela, a ka ɲenemayako taga sira gafe kɔnɔ. A ye adamaden ye ciden le, matigiya jogo si te A la, nafa walima tɔrɔ foyi se t'a ye, a yeɛ kun kan.

4- A ka cikan.

Alla ye Muhamadu ci, Alla ka nema ni kisi b'a ma, filankafoya, ni kafiriya ani kunfinya jenseni kɔfe dugukolo beɛ kan. Mɔgɔ si tun te dugukolo kan min tun be Alla bato k'a sɔrɔ a ma foyi fara a kan, fɔ kitabu mɔgɔ tɔw damadɔ. O la, Alla y'a ka ciden

Muhamadu ci, Alla ka nema ni kisi b'A ma, ka A ke nabijumaw ni cidenw laban ye. Alla y'a ci ni kanda ye ani dina lakika ye dunya bee ma, walasa a ka fanga soro dinaw bee kan, ani ka magow bo boliw bato, ni kafiriya ani kunfinya dibi la ka don Alla kelenbagatiya ni limaniya (nora) yelen na. A ka cikan ye kira temeninw ka cikanw dafa ye, Alla ka nema ni kisi b'o ma.

A ye weleli ke ka taga, nabijumaw ni cidenw -kisi b'o ma-ye weleli ke ka taga min bee ma: Nuhan, Ibrahim, Musa, Sulemana, Dawuda, ani Isa- ka limaniya ko tigi le ye Alla ye, Danlibaga, garizige dibaga, jenenmaya dibaga, saya ke masa, Masaya tigi, ani Ale le be kow jenenababaga ye, ani Ale le ye hine ni makari masa ye, ani ko Alla le ye Dunya kono fen bee danbaga ye, an'be min ye ani an'te min ye, ani fen gere minw te Alla ye, olugu bee ye dan fenw ye, a ka minw dan.

I nafa a ye weleli ke cogo min na, ka taga Alla kelenpe batoli ma, ka ban ka fen gere bato min te Ale ye. A k'a bange - ni kuma gweninw ye - ko Alla ye kelen ye ani ko jenenogon te A la A bato la, walima a ka mara la, walima a ka danli la, wailma a ka ko jenenabola. A y'a bange ko Alla-senuya be A ye- ma den wolo, a ma wolo fana, ani bonogon wala jagon na te A la, wa a te jigi a ka danfen si la, a fana te ke farikolo ye a la.

A k'a magow wele k'o ye limaniya Alla ka gafew

ma i nafa Ibrahimia ni Musa ka kitabuwa, kisi b'o ma, Tawurata ani Zaburu ani Injiila. A k'A fo fana ko magow ye limaniya cidenw bee ma, kisi b'o ma, ani A k'a jate ko mago o mago ka kira kelen galontigeya, o koro ye ko a kafiriyala kira bee ma.

Ani A ka magow bee la nisodiya ni Alla ka hine ye, ani ko Alla le b'o balo ni dunya ni kono ani ko Alla le ye an Matigi ye min ye Kiyama nema kerekere ni tigi ye, ani ko Ale kelen le bena danfenw bee kontebo Kiyama lon na, tuma min na A bena o beetu lakunu ka bo o ka kaburuw kono. Ale le be muminuw sara o ka kewale pumanw la, bara puman kelen be sara bara puman siye tan la, o la kewale juguw kelen be sara kewale jugu pongona kelen le la, O bena here banbali soro lahara, ni mago min kafiriyala ani ka kewale juguw ke, olugu bena o sara jankata soro dunya kono ani lahara.

Ciden Muhamadu - Alla k'a nema ni kisi b'a ma - ma A ka kabila, ani a ka jamana, ani A yere ka bonya fo a ka cikan kono. Nga, kira Nuhan ani Ibrahimia ani Musa ani Isa, kisi b'o ma, olugu togo folo Kurana sanuman kono ka teme A (Ciden Muhamadu) yere togo kan. A bamuso togo n'a musow togo ma fo Kurana sanuman kono. Musa bamuso togo folo siye cama Kurana kono, Mariyamu, kisi b'a ma, togo folo siye bisaba ni loru.

Kira Muhamadu - Alla k'a nema ni kisi b'a ma - te fili abadan fen na, min be sariya ani hakili

fɔngonɔngɔya, ani jogonuma, walima jogo numanya be ban min ma, sabula kiraw te fili cogo si la fɛn na-kisi b'o ma-o be min lase ka bɔ Alla la, sabula olugu le ye Alla ka yamaruya kanw lase bagaw ye Alla ka jonw ma, tigiya walima Alaya mankutu si te kiraw la; o kuma toy! O ye adamadenw ye i nafɔ adamaden tɔw, Allahu Taala be A ka wahayu jigi minw kan ni A ka cikanw ye.¹

Daliluba min dɔ b'a yira ko ciden Muhamadu ka cikan -Alla ka nɛma ni kisi b'a ma- ye gundo siri ye ka bɔ Alla yɔrɔ la, o ye ko a beyi fɔɔ ka na se bi ma i nafɔ a tun be cogo min na A ka ɲɛnemaya wagati la, ani silama minw be tugula a kɔ o kaca ni miliyari ye, O b'a ka dina wajibi kow labato i nafɔ seli ni jaga ni sun ni heji ni o ɲogon gerɛw ni a ma kɛ dina fɛn dɔ yelemali ye.

5- A ka Nabijumaya tagamasɛnw, ani a fɛn baw ani a daliluw.

Alla be Nabijumaw demɛ ni kabakomafɛnw ye minw b'o ka Nabijumaya yira, ani a be daliluw sabati minw be sereya o ka cidenya kan, wa Alla ye dili kɛ Nabijuma kelen kelen bɛɛ ma ka bɔ kabakomafɛnw la minw be se ka mɔgɔw wasa sabula o ka se ka limaniya, kabakomafɛnw minw dila Nabijumaw ma o la belebeleba ye an ka Nabijuma Muhamadu ta ye, Alla ka nɛma ni kisi b'a

---

¹ Nga Ciladenw kafisa ni Adamaden bɛɛ ye. I ye hakili to Ola.

ma, Alla ye Kuranaba di a ma, o min ye dume fen ye kabɔ Nabijumaw ka kabakomafenw la fɔɔ ka taga se lakununi lon(buru fiye kon) ma, i nafɔ Alla fana y'a deme ni kabakomafen baw ye cogo min na, Ciden Muhamadu ka kabakomafenw ka ca, i nafɔ:

Sufe tagama ni sanayeɛ, kalo tilani, ani sanji jigili siye cama la, A keni kɔ k'a Matigi wele ko A ka mɔgɔw lami, ji ko gwɛɛya kɔfe.

Ani ka domini fitini caya ani ji fitini fana, walasa mɔgɔ cama be se ka domini ke wala ka mini ke o la.

Ani A ka ko dogoni temeninw foli, mɔgɔ si tun te minw faranfasiya lon; ka sababu ke Alla tun b'a kibaruya o la, i nafɔ Nabijumaw ka kisaw n'o ka mɔgɔw ye, Alla ka kisi b'o ma, ani kuluwo mɔgɔw ka kisa.

Ani A k'a kibaruya ko nataw la minw kɛla o kɔfe, ka sababu ke Alla tun ka kibaruya o la sanuya be Alla ye, i nafɔ tasuma min bɔla Hijaz jamana la, o tasuma min, Shamikaw k'a ye, ani mɔgɔw ka jɔgɔndan sojanw lɔli la.

ani Alla ke ka a wasa ani k'a latanga mɔgɔw ma.

A ka layiri minw ta a ka sɔhabaw ye, a k'o dafa, i nafɔ a tun k'a fɔ o ye cogo min na:

(لَتَفْتَحَنَّ عَلَيْكُمْ فَارِسُ وَالرُّومُ، وَلَتَنْفَقَنَّ كُنُوزَهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ).

(Can na a bena se sɔrɔ Pɛrsiw ni Rɔmew kan, A bena o ka nafolow bɔ Alla la sira kan).

Ani, Alla k'a deme ni melekew ye.

Ani Nabijumaw, kisi b'o ma, o ka kira Muhamadu, nema ni kisi b'a ma, ka kiraya kibaruya duma lase o ka mɔgɔw ma. Minw ye kibaruya duma lase, olugu dɔw ye Musa, ani Dawuda, ani Sulemani, ani Isa, kisi b'o ma, ani mɔgɔ gerɛw ka bɔ yahudiyaw ka Nabijumaw la.

Ani ni daliluya hakilimanw ye ani misaliya pumanw fɔniw ye¹, hakili puman tigiw be sɔn minw ma.

O ayaw, ni o daliluyaw nunu ani misaliya hakiliman jenseni le Kuranaba ni kira ka suna kɔnɔ. A ayaw kaca kojugu foo mɔgɔ tɛ se k'o jate. Mɔgɔ min be fɛ k'o lɔn, o ka kan ka kɔsegi Kuranaba ma, ani suna gafew ani kira ka jɛnemayako gafew ma, sabula kibaruya tigitigiw be sɔrɔ o ayaw la.

Ni o tagamasenbaw tun ma ke can yere la, A jugu minw bɔla kuraysi kafiriw cɛma ani yahudiyaw ni nasaraw minw tun be Arabu jamana na, olugu tun bena daliluya sɔrɔ k'A sɔsɔ ani ka mɔgɔw bagabaga a k'A ko la.

Kurana senuman ye gafe ye, Alla ye min jigi ciden Muhamadu kan - Alla ka nema ni kisi b'a ma- ani o ye dunya tigi ka kuma ye. Alla ye adamadenw ni jinaw kankɔrɔbɔ k'o ka na ni Kurana jɔgɔna dɔ ye, wala kuruna suratu kelenpe jɔgɔn na dɔ ye, o

---

¹ i nafa Alla kɔrɔtani ka kuma: “ Ya alu Adamadenw! misaliya dɔ fɔla, a y'a lamɛn, a be fɛn minw welela Alla kɔ, olugu tena se ka jɛmɔgɔ fitini foyi le dan fiyew, hali n'o lajɛna o kama. [Suratul Haji, 73].

kankɔɔɔbɔli sabatini le hali bi. Kurana senuman be piningali nafaman cama jabi minw ye mɔgɔ miliyon cama hakili jagami. Kurana belebele lamarala ka lataganla fɔɔ kana se bi ma, A jigila arabukan le la, A sigininden (harfu) kelen ma bɔ A la. A sebela ka jensen. Kitabu belebeleba le, kabanako fen ba, Ale le ye kitabu bɛɛ ka belebeleba ye minw sela adamadenw ma, A ka kan ni kalan ye, ani k'a kɔɔw bayelemeni kalan. Mɔgɔ o mɔgɔ ma se k'A kalan ani ka limaniya A ma, here bɛɛ fɔla o tigi kɔ.

I nafa ciden Muhamadu-Alla ka nɛma ni kisi b'a ma- ka suna(tagasira), A ka kandali sira, n'A ka jɛnemayako lamarani le, ani o be lase mɔgɔw ma, ka ben lakalibaga lanayatigiw ka tugu jɔgɔn na ma. A sebela arabukan le la, ciden Muhamadu-Alla ka nɛma ni kisi b'a ma- tun be kuma kan min na, i nafa a be an cɛma, o bayelemana kan cama na. Kurana senuman ni ciden- Alla ka nɛma ni kisi b'a ma- ka suna (tagasira) kelenpe le ye Silamaya kitiw ni a sariyaw kow tayɔɔ ye.

6- Ciden Muhamadu- Alla ka nɛma ni kisi b'a ma- nana ni sariya min ye.

Ciden Muhamadu nana ni sariya min ye - Alla ka nɛma ni kisi b'a ma- o ye Silamaya sariya ye, wa ale le ye Alla ka sariyaw ni Alla ka cila laban ye, a bɔyɔɔɔ ni ciden tɛmeninw ka sariyaw bɔyɔɔɔ bɔnin le jɔgɔn fɛ hali n'a ke cogow fɔla jɔgɔn kɔ.

O ye adamadenya kow dafani sariya ye, ani a be ben wagati bee ni yoro bee ma, mogow ka dina n'o ka dunya nan be soro a la, bato minw be jagoya adamadenw kan Alla ye -min ye dafen bee lajani tigi ye- o bee be soro a kono, i nafa seli ni jaga, a be bangeli ke o ye baranogonya kitiw la: wari sorosiraw la, jenkuluw la, politiki la, keke ko la, sigiyoro ko la, minw dagani le ani minw dagani te, a be bangeli ke fen gerew la adamadenw ka jenenmaya mako be min na an'o kosegi yoro.

Ni sariya ni be mogow ka dinaw, ani o jeliw, ani o ka bonyaw, ani o ka nafolow, ani o hakiliw n'o ka denbayaw latanga, a be jogo jumaw ni jeli ko bee lakafo, ani a be bagabagali ke ka bo jogo majiginiw ni ko juguw bee ma, a be weleli ke ka taga adamaden ka bonya ma ani cemanceya kow la, ani tilenya, ani konogweya, ani sanuya, ani bara keli kapa, ani kanu, ani ka here kanu mogow ye, ani jeliw latangali, ani jamanaw ka latangali, a be mogow lasiranli haramuya n'a ma ke ni kun sebe ye, ciden Muhamadu - Alla ka nema ni kisi b'a ma - tun kela damateme ni tijeli sugu bee keke bagaye ye, a tun bani le miriya fen o fen la hakili te son min ma, ani ki yere tige mogow la, ani ka ban furu ma, bato koson.

Ciden Muhamadu Alla ka nema ni kisi b'a ma, k'a bange ko Alla ka adamaden bonya -ceew ni musow- ani k'a hakew bee korosi, ani k'a ke a kungo tabaga

ye a ka lapini kow la n'a ka baraw la, ani a b'a ke kungo tabaga ye a ya bara bæe la min be tɔɔya se a ma walima mɔɔɔ gerew ma, a ka cee ni muso ke kelen ye limaniya la ani kungoyala ani sara ni baraji la, kɔɔsili kerekereni be ke ni sariya la muso ye; a kela bamuso ye walima furumuso walima denmuso walima badenma muso ye.

Sariya min ni kira Muhamadu nana n'a ye - Alla ka nema ni kisi b'a ma- nana ni hakili kɔɔsi ye, a ka fen bæe haramuya fen minw be hakili tije; i nafa dɔɔmi, Silamaya ka dina ke nɔɔ ye min be sira nɔɔyala hakili ye; mun kosɔn adamaden ka se ka a tigi bato siragweni ni lɔni kan, Silamaya sariya ka hakili sankɔɔta, a k'a ke silamaya baraw jagoyali sababu ye, a k'a kanhɔɔnya ka bɔ fen kuntanw ma minw ma sabati ni lɔni , ani boli kow ma.

Silamaya sariya be lɔniya puman bonya, ani a be lasuli ke lɔnikow jinini la minw lakolonyani le ka bɔ nii sago la, ani a be weleli ke ka taga miri ma ani jatemiɛ ma an niikun la ani dunya ko la. Jabi minw deni be lɔniya kenema la o min ye lɔni yere ko ye, o te fen sɔɔɔ Alla kira- Alla nema ni kisi b'a ma - nana ni min ye.

Silameya dina kɔɔɔ, wolomani si te cenimusoya ce, ani fana, fisamateya te siya ye siya dɔ gere kan. Nga, bæe ye kelen ye a ka sariyaw jafe, sabula mɔɔɔw bæe ye kelen ye o bɔyɔɔ la, cenimusoya si te fisaya dɔ kan, jamana si te fisaya jamana dɔ gere

kan, fɔɔ Allako sira fe. Kira Muhamadu - Alla ka nɛma ni kisi b'a ma - k'A fɔ an ye ko, den bɛɛ be wolo Silamaya le kan, adamaden si te wolo jurumutɔ ye, walima mɔɔɔ gɛrɛ ka jurumu ciyɛn ta baga ye.

Silamaya dina kɔnɔ, Alla ye nimisali sariya sigi, o ye mɔɔɔ ye segi a Matigi ma, ka jurumu kow dabila. Silamaya be jurumuw min tun bey ka kɔn a jɛ, A b'o jurumuw bin, nimisa be min tun bey ka kɔn a jɛ jurumuw la, a b'o jɔsi. O la, kun t'a la ko adamaden ye lɔ a ka jurumuw la mɔɔɔ jɛnɛ. Silamaya la, tigiya ni adamadenya be mɔɔɔ ni Alla cɛ , o la, i mako te mɔɔɔ si la ko a ka don i ni Alla cɛ. Silamaya b'an bali ka adamadenw kɛ batɔfɛnw ye, walima k'o kɛ jɛɔɔɔɔnw ye Alla la A ka danlibagaya la walima a ka tigiya la.

Ciden Muhamadu nana ni Sariya min ye - Alla ka nɛma ni kisi b'a ma - o be sariya kɔrɔw bɛɛ jɔsi kabɔyi, sabula Silamaya sariya min Ciden Muhamadu - nana n'a ye ka bɔ Alla yɔrɔ la, o le ye sariyaw laban ye foo ka taga se lakununi lon ma, Ale le ye dunya bɛɛ ta ye. O la, sariya min kɔna a jɛ, a b'o jɔsi kabɔyi, i nafɔ sariya tɛmɛninw tun be jɔɔɔn jɔsi kabɔyi cogo min na. Alla kɔrɔtani te sɔn sariya gɛrɛ la min tɛ Silamaya sariya ye, a fana tɛ sɔn dina gɛrɛ ma min tɛ Silamaya ye, ciden Muhamadu nana ni min ye - Alla ka nɛma ni kisi b'a ma-, Mɔɔɔ o mɔɔɔ bena dina gɛrɛ ta min tɛ silamaya ye, o dina tena mine a ma. Mɔɔɔ o mɔɔɔ b'a fe ka ni sariya kitiw lon,

o k'o jini gafew kɔɔ min mɔɔw lani le o la, Silamaya lɔniya ko la.

Can na Silamaya sariya lajini - i nafɔ Alla ka cikanw bɛɛ lajini - o ye ko; dina ye min ye can dina ye, min be adamaden kɔɔta walisa a ka ke jɔn kerekɛɛni ye Alla dɔɔn ye, dunya tigi, ani k'a kanhɔɔnya ka bɔ adamadenw ka jɔnya la, walima dunya sɔɔ la, walima ka bɔ fɛn la, hakili puman te sɔn miriya min ma (kurafakow) la.

Silamaya sariya be ben wagati bɛɛ ma ni yɔɔ bɛɛ ma, foyi t'a kɔɔ min be adamadenw ka nafa yerɛyɛɛ fɔngɔɔngɔya, sabula a jigi la ka bɔ Alla le fɛ, Alla min b'a lɔn mɔɔw mako be min na. Mɔɔw mako be sariya dɔ la min kapi kɔsebe, min yɔɔw te jɔɔn fɔngɔɔngɔya ani min be adamadenw nafa. Adamadenw ka fɛn dan ni te, nga a mine na ka bɔ Alla le fɛ, a be mɔɔw kanda ka taga jumanya ani bilasirali. N'o y'o ka kitiw tige o ma, o ka kow bena laben ani o bena lafiya sɔɔ ka bɔ jɔɔn tɔɔya ma.

7- A juguw ka lɔyɔɔ A ka ko la, o ye o ka sereya lɔ a ye.

Siga t'a la ko jugu be Nabijuma kelen kelen bɛɛ la, o be a juguya, o be lɔ a ya dina lase jɛ, ani o be mɔɔw bali ka limaniya a ma, o la jugu cama le tun be Alla ka ciden Muhamadu la- Alla ka nɛma ni kisi b'a ma- a ka jɛnemaya la ani a ka saya kɔfɛ, Alla k'a dɛmɛ o bɛɛ lajɛni kan, o cama ka sereya tugula

ƙwɔn ƙɔ -fɔɔ la ani bi lon na- ko Nabipuma le, ani ko a nana ni fen ƙwɔn na le ye Nabipuma fɔɔw nana ni min ye, Alla ka nema ni kisi b'o ma, ani fana k'o b'a lon ko a be can kan, nga kumaniya ko cama le b'o bali kabɔ limaniya la a ma; i nafa jemɔɔya kanu, walima siranya sigida mɔɔw je, walima wari kumaniyali a ma a tun be min sɔɔ a ka lɔɔɔ sababu la.

Tano b'Alla ye danfenw bee lajɛni tigi.

الفهرس

Silamaya ciden, Muhamadu, Alla ka nɛma ni kisi b'a ma...	2
Lɔniyako jenkulu min be dinakow ɲɛmɔɔɔya kɔɔ, hɔɔɔma misiri ni kira ka misiri la.....	2
1- A tɔɔ, a bɔnsɔn, ani a wolola dugu min na, a lamɔna yɔɔ min na.....	2
2- Furu barikama ni muso barikama ye.....	3
3- cikan damine (gundo siri damine)	4
4- A ka cikan.	11
5- A ka Nabijumaya tagamasɛnw, ani a fɛn baw ani a daliluw.	14
6- Ciden Muhamadu- Alla ka nɛma ni kisi b'a ma- nana ni sariya min ye.....	17
7- A juguw ka lɔyɔɔ A ka ko la, o ye o ka sereya lɔ a ye.	21

dyo449v1.0 - 02/02/2026

رسالة الحرمين

Message of The Two Holy Mosques

Guidance content for the visitors of the Holy Mosque and the Prophet's Mosque in languages.

